

TEORIA DE LES RELACIONS LABORALS II

Ciències del Treball. Facultat de Dret.

Professor: Antonio Martín Artiles

Despatx B 3-135. Dept. de Sociologia

Correu electrònic: antonio.martin@uab.es

Objectius:

- Proporcionar una visió general de la teoria sociològica de les relacions laborals i els seus corrents.
- Mostrar les relacions entre institucions socials i mercat laboral.
- Proporcionar una visió de les relacions entre conflicte i negociació, la funció de les normes i el paper dels actors socials.
- Proporcionar un fil conductor històric per situar la teoria en el seu context d'origen.
- Oferir una visió dels diferents tipus de sindicalisme i d'associacions empresarials.
- Analitzar el paper de l'Estat en les relacions laborals i la provisió de benestar.
- Oferir una visió dels processos de convergència europea i transformació de les relacions laborals.

TEMA I. Introducció conceptual

1.1. El concepte de treball i de relacions laborals

1.2. Treball i identitat. La crisi del valor treball

1.3. Formació, qualificació i competències: Transició al mercat de treball. Escola treball. La teoria del capital humà i les seves crítiques

1.4. El concepte de *relacions laborals* (Köhler, Martín Artiles, 2005; Lallement, 1995)

1.4.1. Breu perspectiva històrica de les relacions laborals i desenvolupament de les teories (Crouch, 1996)

1.4.2. Els autors clàssics davant de les relacions laborals, segle XIX. Emergència d'una teoria específica de les relacions laborals, 1920. Institucionalització de les relacions laborals a partir de 1950. Consolidació d'una teoria específica de les relacions laborals, 1950-1960

TEMA II. Teoria de les relacions laborals

2. 1. Emergència de la teoria de les relacions laborals

2.1.1. L'escola d'Oxford: el pluralisme (Poole, 1991). La sociologia jurídica a l'escola d'Oxford. Dret i moral (Sorià, 1997)

2.1.2. L'escola de Wisconsin: institucionalisme

2.1.3. L'escola de Relacions Humanes

2.2. Consolidació de la teoria sociològica de les relacions laborals

2.2.1. La teoria de sistemes de relacions industrials (Dunlop, 1978; Soriano, 1997:147)

2.2.2. La revisió neomarxista de les relacions laborals (Hyman, 1981)

2.2.3. Les teories del conflicte i el consens: una síntesi a Dahrendorf

2.3. Teories actuals de les relacions laborals

2.3.1. Teories del neocorporativisme i relacions laborals

2.3.2. Teoria de l'elecció racional

2.3.2. Poder i sistema disciplinari (Foucault)

2.3.2. Teories de sistemes (Köhler; Martín Artiles, 2005)

TEMA III. Actors socials, interacció i models de relacions laborals

3.1. El sindicalisme i els seus tipus (Köhler; Martín Artiles, 2005; Martín Artiles, 2002b)

3.1.1. Característiques de les organitzacions. Formes de representació en l'empresa. El sindicalisme a Espanya: representativitat sindical (Miguélez, Prieto, 1999)

3.2. Les associacions empresarials i els seus tipus

3.2.1. L'origen de les associacions empresarials. Les associacions empresarials a Espanya

3.2.2. Tipus d'acció empresarial. L'acció dels empresaris com a ocupadors: estil de gerència laboral

3.3. L'Estat en les relacions laborals

3.3.1. L'Estat com a instància de legitimitat

3.3.2. L'estat integrador: institucionalització de les relacions laborals i estat del benestar. Teoria neofuncionalista. Teoria de la regulació (Boyer, 1992). L'Estat com a coordinador de la negociació laboral. Models comparats de coordinació de les relacions laborals: pluralisme *versus* neocorporativisme (Poole, 1993)

3.3.3. Neocorporativisme i Estat del benestar (Martín Artiles, 2002a; Sorià, 1997). La concertació social a Espanya (Espina, 1999). Canvis en l'Estat del benestar a Espanya (Navarro, 1998; Muñoz de Bustillo, 2000; Rodríguez, 2001)

TEMA IV. Tendències i conclusions. Les teories avui en les relacions laborals

4.1. La gestió de recursos humans (Dolan, Schuler, Valle, 1997). Crítica al reduccionisme microcorporativista (Kochan, Katz; MacKersie, 1993).

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

KÖHLER, Holm-Detlev; MARTÍN ARTILES, A. (2005) *Manual de sociología del trabajo y de las relaciones laborales*. Madrid: Delta Publicaciones
(<http://www.deltapublicaciones.com>)

ALTRES MANUALS

DUNLOP, J.T. (1978) *Sistemas de relaciones industriales*. Barcelona: Península.

HYMAN, Richard (1981) *Relaciones industriales. Una introducción marxista*. Madrid: Ediciones Blume.

MARTÍN ARTILES, A. (2002) "Teoría clásica de las relaciones laborales." A: BLANCH; GALA; ESPUNY; MARTÍN ARTILES. *Teoría de las relaciones laborales I*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya. Edició en català i en castellà a l'adreça electrònica següent: http://www.editorialuoc.com/index.yjsi?lang=sp&_ext=1100

MARTÍN ARTILES, A. (2002) "Actores y modelos de relaciones laborales." A: BLANCH; GALA; ESPUNY; MARTÍN ARTILES. *Teoría de las relaciones laborales II*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya. Edició en català i en castellà a l'adreça electrònica següent: http://www.editorialuoc.com/index.yjsi?lang=sp&_ext=1100

POOLE, Michael (1991) *Teorías del sindicalismo*. Madrid: MTAS.

POOLE, Michael (1993) *Relaciones industriales. Modelos y orígenes de la diversidad nacional*. MTAS.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA.

ADELANTADO, José et al. (2000) *Cambios en el Estado del Bienestar*. Barcelona: Icaria.

ALONSO, L. E. (1999) *Trabajo y ciudadanía*. Madrid: Trotta-Fundación 1º Mayo.

BRUNET, I. i BELZUNEGUI, A. (1999) *Estrategias de empleo y multinacionales*. Barcelona: Icaria.

BARBASH, J. i BARBASH, K. (1989) *Theory and concepts in comparative Industrial Relations*. Columbia: University of South Carolina Press.

BOYER, R. (1992) *La teoría de la regulación*. València: Alfons El Magnànim.

CASTEL, Robert (1997) *La metamorfosis de la cuestión social*. Barcelona: Paidós.

COATES, D. (2000) *Models of capitalism*. Oxford: Polity Press.

CROUCH, Colin (1988) *Estado y economía en el capitalismo contemporáneo*. Madrid: MTAS.

CROUCH, Colin (1996) *Relazioni industriali nella historia politica europea*. Roma: Ediesse.

DHARENDORF, R. (1990) *El conflicto social moderno*. Madrid: Mondadori.

DOLAN, S.; SCHULER, R.S. i VALLE, R. (1999) *La gestión de los recursos humanos*. Madrid: McGraw-Hill.

ENTERLMAN, R.E. (2001) *Teoría de conflictos*. Barcelona: Gedisa.

EDWARDS, Paul (2003) *Industrial Relations: Theory and practices*. Londres: Blackwell Publishing.

GONZÁLEZ TEMPRANO, A. (2003) *La consolidación del estado del bienestar en España*. Madrid: CES.

HARTLEY, J.F. i STEPHESON, G. (1994) *Relaciones laborales. La psicología de la influencia y del control en el trabajo*. Madrid: MTAS.

HYMAN, Richard (2001) *Understanding European Trade Unions*. Londres: Sage.

JOHNASON, N. (1990) *El estado de bienestar en transición*. Madrid: MTAS.

KOCHAN, Th.; KATZ, H.C. i KERSIE, R. (1993) *La transformación de las relaciones laborales en los Estados Unidos*. Madrid: MTAS.

LALLEMENT, Michel (1995) *Sociologie des relations professionnelles*. París: La Decouverte.

MARTINEZ LUCIO, M. i STUART, M. (2001) "Tercera vía y relaciones de trabajo." Madrid: *Sociología del Trabajo*, núm. 43.

MIGUÉLEZ, F. i PRIETO, C. (1999) *Las relaciones de empleo en España*. Madrid: Siglo XXI.

MISHRA, R. (1992) *El estado de bienestar en crisis*. Madrid: MTAS.

MORATA, F. (2000) *La Unión Europea*. Barcelona: Ariel.

MUÑOZ DE BUSTILLO, R. (2000) *El estado del bienestar en el cambio de siglo*. Madrid: Alianza Editorial.

NAVARRO, Vicenç (1998) *Neoliberalismo y estado del bienestar*. Barcelona: Ariel.

OLSON, Mancur (1992) *La lógica de la acción colectiva*. México: Limusa.

PFALLER, A. et al. (1993) *Competitividad económica y estado del bienestar*. Madrid: MTAS.

POLANYI, K. (1989) *La gran transformación*. Madrid: Ediciones La Piqueta.

ROYO, Sebastian (2002) *A new century of corporatism?* Londres: Praeger.

RITTER, G. (1991) *El estado social, su origen y desarrollo en una comparación internacional*. Madrid: MTAS.

RITZER, George (2001) *Teoría sociológica moderna*. Madrid: McGraw Hill.

RODRIGUEZ, Jorge (2001) *Capitalismo flexible y estado de bienestar*. Granada: Editorial Comares.

SARRIES, L. (1993) *Sociología de las relaciones industriales en la sociedad postmoderna*. Saragossa. Mira.

SORIANO, Ramón (1997) *Sociología del derecho*. Barcelona: Ariel.

Revistas d'interès

Cuaderno de Relaciones Laborales. Universidad Complutense de Madrid.

Sociología del Trabajo. Siglo XXI. Madrid.

Transfer Review. European Trade Union Institute. Brussel-les.

Observatorio Europeo de Relaciones Laborales. EIROOnline, <http://www.eiro.eurofound.ie>

AVALUACIÓ

- a) **Pràctica 1.** Presentar un text a classe i elaborar-ne un MAPA CONCEPTUAL i un resum. Valor fins a 1 punt (500 paraules). Individual.
- b) **Pràctica 2.** Presentar un assaig en grup i en seminari. Valor fins a 2 punts (5.000-7.000 paraules). Les dues pràctiques valen el 30% de la nota.
- c) **Examen, valor fins a 7 punts: 70% de la nota.** S'han d'aprovar les pràctiques i l'examen final, ambdós inclusivament.